

ناتوانین په یوه نډییاڼ پپوه بکهین، چونکه شوینده ستیکیان بۆ به جی نه هیشتووین و مردوون. شاعیر ده توانی له یهک سهرده مدها له گه ل هاوزمانه کانیدا بژی، به لام مهرج نییه هاواناسنامه یان بیټ. چونکه زمانى هاوسهرده مه کان زمانیکى گشتى و پره له قسه ی بى سهروپا، که نیشانه ی بیئاگایى نه وانه له ئاست (ئیستا) ی خویندا. شاعیر به هوی زمانه تاییه تیه که ی خویه وه، هم خوی له هاوسهرده مه کانى دابر و جیا ده کاته وه و هم له سهرده مه کانیترا خوی به رجه سته ده کاته وه و ده بیټه هاوزمان و هاواناسنامه یان. خوی له هاوسهرده مه کانى دابر ده کات چونکه نه وان زمان ته نیا له ئاستى مه سره فکردنى ووشه کاندا به کار ده هیئن وچاوه پروانییه کی تاییه تییاڼ له زمان نییه. له کاتیکدا حاجى قادر وهك شاعیرانى سهرمه شقى خوی، به وه ی که له سهرده م و کاتى ئیستای خویدا ناماده یی هیه و هووشیاره به م ساته وه خته، نه وه هه موو ره هنده کانى ئیستاش له زماندا به رجه سته ده کات. زمان بۆ حاجى ده بیټه ئامانج، هه ر بویه ش نه و زیاتر له (۴۵) جار له شیعره کانیدا باس له شیعر و زمان ده کات و زیاتر له (۲۵) بابته ده ست نیشان ده کات که هه موویان نه و بابته تانه ن حاجى چاوه رپى ده کات له شیعر و زماندا ناماده ییاڼ هه بیټ. هه موو نه و چاوه پروانییه حاجى له زمانى شیعر، چاوه پروانى واقعیانه ن و سیمایه کی زیندووی ئیستای ده دهنه زمان و شیعر، که له زور پوه وه جیاوازن له و خه سلته تانه ی که له زمانى هاوسهرده مه کان و مه سره فکه رانى زماندا هه ن و پرپ له ده رپینى ناواقعیانه و خورافیانه. به وجوره ش، حاجى به بارگاو یکردنى زمان به کیشه و بابته کانى (هه نوکه)، زمان له کوټ و به ندی بابته کوټه کان رزگار

ده کات و زمان ده کاته زمانى بۆ ئیستا، یان ده یکاته زمانى ئیستا و به مه ش ده سه لات بۆ مرؤف ده گه رپته وه تا به هوی زمانى ئیستا وه، به جوړیک ته عبیر له جیهانى خوی بکات، که ته عبیر کردنى خودیکى هووشیار و خاوه ن ناسنامه بیټ، نه ک خودیکى ملکه چ و ترسنوک و بى ناسنامه.

بۆ ئاسانکردنى کارى خوینهر ده مه ویت له رپگای دوو پو لپنکردنه وه هه م بابته کان و هه م نمونه ی نه و شیعرانه ی حاجى که تیایاندا باس له زمان و شیعر ده کات، بخه مه پيش چاو. ده مه ویت نه وه ش بلیم که به هیچ جوړیک نه بابته کان و نه نمونه شیعریه کان، هه موو نه و بابته و نمونه نین که له دیوانه که ی حاجیدا هه ن. بوی هیه له رپگای توپزینه وه ی وورده وه، گه لى بابته و نمونه ی تر بدوزینه وه که هه موویان جه خت له سه ر نه و چاوه پروانى و خه سلته تانه ده که نه وه، که حاجى پپی وابووه خه سلته تی زمانیکى زیندوون و بابته تی شیعرن. به مکاره ش نه و هیچى نه ده کرد له فراوانکردنى پانتایى زمانى شیعرى و دارپشته وه ی پیناسه یه کی دی بۆ زمانى کوردی، زیاتر.

پۆلینکردنه كان

(بابه ته كان و خهسله ته كانی زمان و شعر له لای حاجی قادر):

به پپی ئەم پۆلینکردنه بۆ بابته كان، یان خهسله ته كانی زمان و زمانی شیعری، ده توانین بلین: زمان به گشتی و زمانی شیعری به تایبه تی له لای حاجی قادر، (پیکهاتوه له:)، یاخود (سووده كانی ئەمانه ن:) و ئیمکانیه ته كانی ئاوا و ئاوان و سنووره كانی برییتن له ..).

حاجی به هۆی ئەو په یوه ندییه زۆرانه ی له نیوان زمان و زمانی شیعری و ئەو بابته تانه دا، ده سنیشانیان ده کات، ده لاقه و بواری فراوان له بهردهم زماندا ده کاتوه و ده یکاته زمانی ژیان و له چه قبه ستوویی پرزگاری ده کات. سه ره تا بابته كان و پاشان نمونه ی شیعره كان ده نووسمه وه.

بابه تی شانازیکردن به شیعره وه:

هه تا له خیططه یی بیگانه فه خری پپوه بکه م
له بهینی زومره یی ئە حیاو و مه جمعه ی مه وتا

(۳۶ل)

بابه تی زمان هه له و خه تا ده کات:

له پاش ئەوه ی که ته صیحه و موتاله عه ی بکری
به یادی من له بهری که ن له روویی میهر و وه فا

نیه له مومکینی ئیمکان خه تاو و سه هوی نه بی

(۳۶ ل)

بابه تی په یوه ندی شیعری و خوشه ویستی:

ئهمانه زاده ی ئەفکار و خوشه ویستی من
ئه گه ره بیح و که ره بن، ئەگه ره شهل و ئەعما

(۳۶ ل)

بابه تی زمان و رهوانییژی:

مه لئین فه صاحه تی کوردی به فارسی ناگا
.....

به لاغه تیکی هه یه، هه یچ زووبانی نایگاتی

(۳۷ل)

شه هسواری به لاغه تی کوردان
په ککه تازی فه صاحه تی بابان

(۲۱۹ ل)

بابه تی شیعری و زیو و دراو:

به لام ئەوانی که سه پرانی زیو و زیوی قسه ن
به شه ره وایی ده زانن، چ سککه بیکه ره وا

(۳۷ ل)

له لای ئەریابی خۆی بۆ قه در و قیمه ت
خه زینه ی گه وه ره و کیسه ی دراوه

(۱۰۶ ل)

خه زنه بیکه به ییتی من، دوو میصره عم داخستوه

(۱۳۰ ل)

به ئوممیدی دوسی دانه یه حاجی
به ههرزانی دها دووپی گران

(ل ۱۴۸)

ئیسته خه لقی له حهسره تی ده من
به یته کانی له زیو زیوو ده گرن

(ل ۲۱۷)

بابه تی زمان وهستان، سنووری زمان و وړینه ی زمانیی:
گه لئ قسه م له دلا بوو، حیکایه تم مابوو
که چی له به ختی که چم خامه نووکی لیره شکا

(ل ۳۷)

داستانی هجری من شه ری به نووسین ناکری
پیته ده لیم: چونه نه گهر چاوم به چاوت که و ته وه

(ل ۱۲۷)

با بلین: نه م شیتته قه چه مردووه
چهند وه پیوه، چهند وړینه ی کردووه

(ل ۲۰۴)

سه د قائیمه و قه صیده، که س نایکری به پولی
پوژنامه و جه ریده که وتوته قیمه ت و شان

(ل ۸۸)

غهره ز ده ست خه ططی تویه، ناعیلاجی
بلا مه عنای نه بی وه ک به یتی حاجی

(ل ۲۴۸)

نه قدی عومرم به غه زهل داو و دوکانم دانا

هیچ که سی نه یکری، ترسام له پزین و له خوران

(ل ۲۶۷)

بابه تی دهسه لات و فه رمانی زمان:

بو چی (حاجی) نه خوینی وه ک تووتی
نه م زوبانه هه زاری خسته قه فه س

(ل ۶۷)

شیر و قه له م شه ریکن له م عه صره دا، دریغا
شیرم قه له م تراشه و کالانی یه قه له مدان!

(ل ۸۷)

له قافیله شوعه را عیبه لابه دن، نه م ما
به یادی چاوی نه من، لاده ده م به مه خصوص

(ل ۱۶۲)

به شیر و خامه ده ولت پایه داره
نه من خامه م هه یه، شیر نادیاره

(ل ۲۵۴)

بابه تی شیعر و کارتی کردنی زمان:

هه رکه سه کی که سه، ناکه س نیه، حه رفیکی به سه

(ل ۸۳)

به ئومیدی نه ثه ری حوسنی ره زا ده چنه ولات
شیره کانم که سه راپا وه کوو خوم بی سه روپا

(ل ۸۴)

به پته كان عییبی مه‌کن خوار و که‌چن
مه‌قصه‌دم: له‌م به‌ندو باوه ده‌ریچن

(ل ۲۰۵)

بابه‌تی شیعر کردنه دیاری، داخوازی‌کردنی شیعر و به‌ئهمانه‌ت بوونی شیعر که له
نه‌وه‌یه‌که‌وه یان له که‌سیکه‌وه ده‌دریته نه‌وه و که‌سیکی تر:

چونکه توحفه لازمه هر که‌س له غوربه‌ت بیته‌وه
به‌م دوو فەرده من قه‌زای سه‌د گۆنه توحفه‌م کرده‌وه

(ل ۱۱۸)

خامه داخوازی ده‌کا ئه‌بکاری مه‌عنا، پیی ده‌لئ:
پووسیاهی دووزمان، قه‌تعی سهرت کابینه‌مه

(ل ۱۲۶)

چهند غه‌زل بوون تازه بافتی کارگاهی موشته‌ری

.....

یه‌ک یه‌کی هینایه‌ ده‌ر، گه‌ردی که‌سادی ئی ته‌کانه‌د
دایه‌ من فەرمووی درینغا که‌س نی‌یه‌ سه‌وداگه‌ری

(ل ۱۴۵)

بابه‌تی زمان و مانه‌وه به‌ هووی شیعره‌وه:

کتیب و ده‌فته‌ر و ته‌ئریخ و کاغه‌ز

به‌ کوردی گه‌ر بنوسرایه‌ زوبانی

مه‌لاو و شیخ و میر و پادشامان

هه‌تا مه‌حشهر ده‌ما ناو و نیشانی

(ل ۱۴۶)

(حاجی)یه شیعره‌کانی وه‌ک (کاوه)

پۆژی ده‌بینن دره‌فشی هه‌لداوه

(ل ۱۹۴)

وای بخوینن له وه‌جهی موحتاجی

وابزانن به‌ خوویه‌تی حاجی

هه‌م ره‌واجی بده‌ن له هه‌ر لاوه

تی نه‌گه‌ن مردووم، بلین: ماوه.

(ل ۲۰۹)

له‌ سایه‌ی شیعره‌کانی وه‌ک فەرهدیوون

ده‌میئنی حاجی تا ده‌ورانی گه‌ردوون

(ل ۲۶۱)

زمان و زمانانی تر، زمان و ته‌رجه‌مه و نه‌ینی:

بۆ ته‌صیحه‌ی زوبانی کوردانه

شیعره‌کانم ده‌لیل و بوره‌انه

(ل ۲۱۷)

یا له‌گه‌ل فارسی چ فه‌رقی هه‌یه

بۆ چی ئه‌و راسته‌، بۆ چی ئه‌م که‌چه‌یه

(ل ۲۴۰)

کوردی ئاخه‌ر بلێ چی‌یه‌ عییبی

هه‌ر که‌لامی حه‌قه‌ نی‌یه‌ عییبی

(ل ۲۴۰)

بیگانه‌ به‌ ته‌رجه‌مه‌ی زوبانی

ئه‌سراری کتیبی خه‌لقی زانی

(ل ۲۶۶)

چا که ئیستا دهکا له بۆ کوردان
تهرجه مهی شەرع و ئایه تی قورئان

(ل ۲۴۰)

بابه تی شیعر و حهقیقهت، ئاین و یهزدان و زمان:
بهی تی من چونکه که لکیان دهگری
له غه ری بی و بی که سی ده مرئ

(ل ۱۹۰)

به قسه ی چا که ده ستیان ده گرم
تهرکی ناکه م به لومه تا ده مر م

(ل ۱۹۱)

مه علومه بۆ چی حاجی مه دحت دهکا به کوردی
تاکه س نه لئ: به کوردی نه کراوه مه دحی باری

(ل ۱۴۴)

مه فهومی درو حه دی ئی صه حی جم له به ی ته کا
جئ کرده وه، نه زه ر بکه کوردی و فه صا حه تی

(ل ۱۵۷)

بابه تی زمان و یه که خستن، زمان و نه زموون، مه عنا، شیعر و هه مه ره نگئ:

ئه گه ر کوردئ قسه ی بابی نه زانی

(ل ۱۴۶)

بینه یه که له ته علیم و له نوسین
جل و بهرگ و زوبان و په سم و ئاین

(ل ۲۳۳)

قسه ی ئیکم هه یه ده یکه م، مه لئ بی ته جره به یه

با وجودی ئه ری نادانه له لای وه که مه یه

(ل ۱۴۰)

شیعه ره کانم که غه ری بی وه تن و نه وسه فه رن
وه ره بیخوونه وه ئه م نو قته، شه و ابی کی هه یه

(ل ۱۱۹)

ئه م قسه ی ئیستا عه ی بی لئ ده گرن
ئه و ده مه ش دئ ئیوه بۆی ده مر ن

(ل ۲۱۴)

نالی ئوستاده کی گه لئ چابوو
خضری ئابی حه یاتی مه عنا بوو

(ل ۲۱۹)

ئه مه ش ده لیله له ته ئئیری مه ر ئییه ی که گو تم:
چوار زوبانی تئدایه قه صیده یی ره نگین

(ل ۹۸)